

نظرات تجمعی در خصوص پیش نویس لایحه ماده واحده اصلاح

قانون مقررات صادرات و واردات

عنوان گزارش: نظرات تجمیعی کمیسیون های تخصصی در خصوص پیش نویس لایحه ماده واحده اصلاح قانون مقررات صادرات و واردات
انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران
شماره گزارش: ۱۹۰۰۲۶
پاییز ۱۴۰۰

فهرست

۳	کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی
۴	کمیسیون حقوقی و حمایت های قضایی

کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی

الف) در خصوص موارد ذکر شده در پیش نویس:

- در بند ۲، چون مسئول سیاست‌گذاری صادرات غیرنفتی سازمان توسعه تجارت است، لذا عبارت "با تایید رئیس سازمان توسعه تجارت ایران" قبل از "می‌باشد" اضافه گردد تا مسئولیت آن به یک کمیته محول نگردد.
- در بند ۴ به نظر میرسد سازمان توسعه مسئول انتشار آمار رسمی تجارت خارجی کشور است. بحث تحلیل را هر نهاد و یا پژوهشگران نیز میتوانند انجام دهند، در حالی که این بند القا می‌کند که کسی نمی‌تواند تحلیل تجارت خارجی را انجام دهد. لذا عبارت "تحلیل، کارشناسی و" از ابتدای جمله حذف شود. البته که خود سازمان نیز می‌تواند تحلیل های خود را نیز ارائه دهد.

ب) در خصوص مواردی خارج از این پیش نویس لیکن مرتبط با قانون مقررات صادرات و واردات کشور:

- در تبصره ۱ ماده ۲، چنانچه دولت به دنبال خروج صادرات غیرنفتی از وضعیت فعلی است و بتواند در زنجیره‌های ارزش جهانی و منطقه‌ای حضور یابد، پیش شرط لازم آن ثبات در مقررات مرتبط با صادرات است و این امر با ممنوعیت صادرات در تضاد است. لذا پیشنهاد می‌شود تبصره مربوطه به صورت زیر اصلاح شود:
دولت می‌تواند بنا بر مقتضیات و شرایط خاص زمانی با رعایت قوانین مربوطه، ورود برخی کالاها را ممنوع نماید. بنگاه‌هایی که در زنجیره ارزش جهانی و یا منطقه‌ای قرار دارند واردات مواد اولیه، واسطه‌ای و سرمایه‌ای آنها از شمول ممنوعیت مستثنی است. همچنین دولت موظف است اعمال ممنوعیت فوق را دو ماه قبل از اجرا به فعالین پیش آگهی نماید.
- در ماده ۱۹ قانون مقررات صادرات و واردات، بسته حمایت از صادرات غیرنفتی صرفاً شامل کمک سود تسهیلات نمی‌شود و ابزارهای آن متنوع است لذا پیشنهاد میشود ماده ۱۹ بصورت زیر اصلاح شود:
دولت می‌تواند همه ساله وجوهی را تحت عنوان بسته حمایتی و حمایتی صادرات غیرنفتی در بودجه سنواتی منظور می‌نماید، توزیع آنرا در قالب بسته سیاستی و حمایتی که پیش نویس آن توسط سازمان توسعه تجارت تهیه و به تصویب هیات وزیران می‌رسد انجام دهد.
- تبصره ۱: آیین نامه بسته سیاستی و حمایتی تا قبل از خردادماه هر سال باید ابلاغ شده باشد.
- تبصره ۲: سازمان توسعه تجارت مکلف است بودجه مصوب را در دو مقطع شهریورماه و بهمن‌ماه هر سال دریافت و طبق آیین نامه توزیع نماید.
- در ماده ۲۰ لازم است تبصره زیر اضافه شود:
تبصره ۱: سازمان توسعه تجارت با همکاری گمرک ج.ا.ایران مکلف است گزارش درآمد حاصل شده از این بند را به همراه اعتبار اختصاص داده شده به حمایت از صادرات در دو مقطع شش‌ماه به هیات وزیران گزارش نماید.

کمیسیون حقوقی و حمایت های قضایی

از تاریخ تصویب قانون مقررات صادرات و واردات در تاریخ ۱۳۷۲/۴/۷ به عنوان یکی از قوانین اصلی و پایه کشور در حوزه تجارت خارجی، بیش از ۲۸ سال میگذرد و در این اثنا هم تحولات زیادی در گفتمان و ادبیات سیاسی-اقتصادی داخل کشور از جمله، گذار از حمایت گرایی دوران جنگ به سمت توسعه صادرات رخ داده و هم شاهد تحولات شگرفی در حوزه تجارت بین الملل از قبیل، جهانی شدن، گسترش منطقه گرایی، فراگیر شدن سازمان جهانی تجارت، توسعه شبکه ها یا زنجیره های تولید و تأمین جهانی، افزایش اهمیت تسهیل تجاری و غیره بوده ایم. بر این اساس ضرورت دارد که بنا به دلایل زیر بجای افزایش ماده اصلاحی مورد نظر اصولاً قانون مذکور بطور اساسی مورد بازنگری قرار گیرد. لذا لازم است که اتاق بازرگانی ایران از دولت محترم درخواست توقف این پیش نویس را نموده تا پیشنهاد جامع خود را تدوین و تقدیم نماید.

دلیل اول- امروزه تحولات و تغییرات مستمر بازارهای جهانی منشاء بسیاری از تهدیدها و فرصتهای اقتصادی و بازرگانی است. به منظور ارتقای وضعیت در این بازار، دانستن این که در چه نقطه ای برای مقابله با تهدیدها و بهره گیری از فرصتها قرار داریم امری ضروری است که بدون سنجش آن، شرکتهای تولیدی و بازرگانی در کشور به تدریج جایگاه خود را از دست می دهند و محکوم به انزوای اقتصادی و بازرگانی می شوند.

با توجه به شرایط کنونی جامعه ایران و افول روز افزون منابع انرژی از جمله نفت و کاهش درآمدهای ناشی از آن و رشد نامتناسب جمعیت، اهمیت ویژه ی صادرات غیرنفتی به خوبی مشهود است. از این رو و به منظور توسعه ی صادرات و دستیابی به بازارهای جهانی ضرورت بازنگری اساسی در قانون صادرات و واردات آشکار می شود.

دلیل دوم- عمده ترین مشکلاتی که در سطح کلان در زمینه سیاست تجاری کشور وجود دارد از جمله بی ثباتی نظامند در محیط تجاری، عدم شفافیت و پیش بینی ناپذیری فضای کسب و کار، تو در تویی نهادی و تداخل وظایف و مسئولیت ها، بی اعتنائی مفرط به تحولات شگرف در حوزه سیاست های تجاری در سطح جهانی، نا همگونی قوانین و مقررات داخلی با گفتمان سیاسی-اقتصادی رایج کشور و کاستیها و نقایص مربوط به فقدان یک سیاست تجاری مدرن میباشد. با توجه به آنکه مجموعه قوانین و مقررات شکل دهنده سیاست تجاری ایران بسیار وسیع است و خود این امر مشکلاتی را از نظر چند پارچگی قانونی و هماهنگی نهادی به وجود میآورد، خود قانون مقررات صادرات و واردات نیز نارسایی ها و کاستی های بسیاری دارد که جایگزینی آن با یک قانون جامع مدرن امری ضروری است.

دلیل سوم- از جمله مشکلات دیگر در قانون مقررات صادرات و واردات می توان به وجود تبصره هایی بیشتر از تعداد مواد قانون میباشد. بر اساس دیدگاه های متعارض، تأثیر محدودکنندگی قانون به جای تسهیل تجارت، ورود بیش از حد به جزئیات، تمرکز بیشتر بر تجارت کالا و غفلت زیاد از تجارت خدمات، تمرکز بر واردات و بی توجهی به صادرات و ضرورت درج ضوابط و عوارض مربوط به صادرات، غفلت از مسئله صادرات مجدد، امکان محدود ساختن صادرات و واردات از جمله بر اساس ضابطه ساخت داخل، عدم اشاره به شیوه های نوین پرداخت (مانند بیت کوین، کارت اعتباری و غیره)، عدم توجه به تحولات ارزی از جمله در زمینه حقوق مکتسبه، تدوین قانون در دوران معاملات کاغذی و نه اینترنتی، ایرادات ناشی از طبقه بندی انواع کالاها، ایرادات مربوط به کارت بازرگانی، تفسیرهای سلیقه ای و گاه شگفت انگیز از مفاد قانون، مشکلات ناشی از ثبت سفارش به عنوان میراث زمان حکومت مراکز تهیه و توزیع کالا بر تجارت خارجی کشور، فقدان تدابیر دفاع تجاری موثر، کثرت و فراوانی استثنائات و معافیت ها اشاره کرد که اهمیت زیاد بازنگری اساسی در قانون فوق را ضروری می سازد.

دلیل چهارم- گذشته از مشکلاتی مانند نا مساعد بودن محیط کسب و کار، سیاست زدگی تجارت خارجی و عدم التزام دستگاههای اجرائی به اجرای قوانین و اجرای سیاست های متضاد در مواقع بحرانی و مشکلاتی از این قبیل که فعالان اقتصادی در سال های اخیر با آن ها مواجه بوده اند ما را بدین نتیجه میرساند که قانون مقررات صادرات و واردات موجود قابلیت پاسخگویی به این مشکلات را

ندارد. مضافاً اینکه قانون موصوف آن قدر اشکال و کمبود دارد که اصلاح اساسی و حتی جایگزینی آن با یک قانون جامع و مدرن درباره تجارت خارجی امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. اما نکته بسیار مهمی که این کمیسیون بر آن تأکید دارد آنست که بازنگری قانون مقررات صادرات و واردات جزء تکالیف هر دو قانون برنامه پنج ساله چهارم و پنجم کشور بوده است که هنوز انجام نشده و باید انجام شود.

جمع بندی: با توجه به دلائل فوق پیشنهاد می گردد تا اتاق بازرگانی ایران ضمن ارائه درخواست توقف پیشنهاد افزایش کمی قانون فوق اقدام به تدوین کیفی پیشنهادات جامع خود در قالب قانونی جامع و فراگیر و عام شمول در حوزه تجارت خارجی کشور تحت عنوان "قانون تحول بنیادین تجارت خارجی کشور" با اتخاذ رویکردی متوازن به صادرات، واردات و تولید با تکیه بر اقتصاد دانش بنیان همراه با لحاظ کردن خدمات اتخاذ رویکرد سیاست گذاری و نه عملیاتی در تجارت خارجی و مسئولیت بخشی دو چندان به بخش خصوصی برای رصد، پایش و تنظیم پیش نویس مصوبات و لوایح قانونی در حوزه تجارت خارجی (اعم از حمل و نقل و لجستیک، امور ارزی، بازرگانی، تولیدی و غیره) اقدام نماید.